

УДК 342.9:346.1

DOI <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2020.3.37>**Ольга Гетманець,**

докт. юрид. наук, професор,

завідувач кафедри правового забезпечення господарської діяльності

Харківського національного університету внутрішніх справ

ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА ЯК ОБ'ЄКТ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Статтю присвячено визначенню сутності фінансової безпеки як явища, що характеризує обставини захищеності фінансової системи, а також стан її правового забезпечення. Визначено залежність стабільного функціонування інститутів та ланок фінансової системи від фактів та чинників, що призводять до створення загроз у сфері формування, розподілу та використання фондів грошових коштів держави, органів місцевого самоврядування та господарюючих суб'єктів. З метою захисту національних інтересів держави та громадян та усунення загроз фінансовій стабільності розглянуті складники фінансової безпеки та доведено їх залежність від системоутворюючого критерію – фінансів.

Проаналізовані підходи до розгляду сутності фінансової безпеки з позицій, які характеризують елементи фінансової системи, і з позицій, які враховують загрози, що становлять широке коло негативних факторів у фінансовій сфері і від уникнення яких залежить стан економічної безпеки та захищеність фінансових інтересів учасників цих відносин. Наголошено на відсутності чинних нормативно-правових актів, які визначають сутність фінансової безпеки та умови її забезпечення.

Доведено, що правове регулювання фінансової безпеки повинно спиратися на фінансову систему країни, що є об'єктивною основою діяльності суспільних інститутів і потребує захисту та забезпечення безпеки функціонування. Сутність фінансової безпеки з позицій системності спирається на розвиток як окремих елементів фінансової системи, так і їх взаємозв'язок, узгодженість та піднесеність у цілому.

Визначені дискусійні питання щодо складників фінансової системи та критерію систематизації загроз функціонування фінансів. Розкриті основні тенденції формування правових умов фінансової безпеки. Пропонується інтегроване визначення поняття «фінансова безпека» та обґрунтовується доцільність його визначення в чинному законодавстві. З'ясовується сутність інститутів фінансової системи та потреба їх правового регулювання з метою вдосконалення фінансової діяльності. Підтримуються пропозиції уряду та науковців щодо розробки нормативно-правового акта, що визначає правові засади фінансової безпеки, та уточнюється сутність складників фінансової безпеки як напрямів правового регулювання.

Ключові слова: фінансова система, економічна безпека, загрози фінансам, правове забезпечення, інститути фінансової системи.

Постановка проблеми. В умовах розвитку міжнародних господарських відносин, поглиблення інтеграційних процесів, загострення конкурентної боротьби, збільшення фінансових злочинів та проявів корупції правове забезпечення фінансової безпеки держави та суб'єктів господарювання стає пріоритетним напрямом державного регулювання економіки, сучасним стимулом розвитку підприємництва в Україні та способом захисту інтересів громадян. Прояви загроз фінансовій стабільності країни, як зовнішніх та внутрішніх, вимагає пошуку правових засобів запобігання їм та їх усунення, що залежить від чіткого визначення сутності фінансової безпеки та напрямів її правового регулювання.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Фінансова безпека як складова частина

економічної безпеки досліджується фахівцями, переважно економістами, в працях яких вказується на потребу переогляду нормативної бази щодо фінансової безпеки і приведення її до міжнародних вимог не лише формально, а «у ногу с часом» [1, с. 183], визначаються складники фінансової безпеки [2, с. 8], а також подається аналіз вивчення сутності фінансової безпеки, яка розуміється «як самостійний об'єкт управління, як певний фінансовий стан підприємства, як стан захищеності фінансових інтересів підприємства або як діяльність з управління ризиками» [3, с. 63].

У чинних нормативно-правових актах відсутні визначення фінансової безпеки, проте, зважаючи на її складники та значення для розвитку економіки, важливо враховувати, що з позицій юридичної науки економічна

безпеку розглядається як стан захищеності національної економіки та забезпечення її розвитку та матеріальних інтересів людей [4, с. 209]. Сутність економічної безпеки аналізується через такі складники: сировинно-ресурсна, енергетична безпека, фінансова безпека, соціальна, інноваційно-технологічна, продовольча та зовнішньо-економічна безпека [5, с. 162]. Враховуючи велике значення для економіки країни стабільного та ефективного функціонування всіх галузей та складників ринку і суб'єктів господарювання, зокрема і фінансової системи, поданий перелік складників можна продовжити такими: екологічна безпека, транспортна безпека, військова безпека, цивільна безпека, безпека підприємницької діяльності тощо, що потребує уточнення фінансової безпеки як явища, що забезпечує стан захищеності фінансів, які використовуються у всіх галузях економіки. Саме у працях юристів наголошується на створенні правового поля забезпечення фінансової безпеки як важливого чинника запобігання фінансовим злочинам [6, с. 39] або як обов'язкової умови участі країни у світових фінансових ринках [7, с. 192].

У «Методичних рекомендаціях щодо розрахунку рівня економічної безпеки України», затверджених Міністерством економіки України 29.10.2013 р., визначено, що «економічна безпека – це стан національної економіки, який дає змогу зберігати стійкість до внутрішніх та зовнішніх загроз, забезпечувати високу конкурентоспроможність у світовому економічному середовищі і характеризує здатність національної економіки до сталого та збалансованого зростання» [8]. До складників економічної безпеки у вказаному нормативному акті належить фінансова безпека, а також ще такі види: виробнича, демографічна, енергетична, зовнішньоекономічна, інвестиційно-інноваційна, макроекономічна, продовольча та соціальна. У нормативному акті наголос робиться на збалансованості та умовах зростання фінансової системи як напрямку забезпечення економічної безпеки.

Враховуючи думки науковців та стан законодавства, що регулює національну безпеку, слід вважати, що існують різні критерії систематизації видів економічної безпеки, проте фінансова безпека є її обов'язковим складником, оскільки фінанси країни, як визначала відомий фахівець у науці фінансового права академік Л. К. Воронова, обслуговують усю економічну та соціальну сферу, і фінансова система складається із сукупності фінансових ланок (інститутів), єдиних за ознакою спільності форм і методів організації, розподілу та використання фондів

коштів та за ознакою їх правового регулювання [9, с. 22].

Враховуючи прогалини у чинному законодавстві та дискусійність питання щодо правового забезпечення фінансової безпеки, на часі потреба з'ясування сутності фінансової безпеки як явища, що вимагає правового регулювання, націленого на усунення фактів та чинників, що призводять до створення загроз у сфері формування, розподілу та використання фондів грошових коштів держави, органів місцевого самоврядування та господарюючих суб'єктів і захисту національних інтересів держави та громадян.

Мета статті – на основі чинного законодавства та думок науковців щодо системи фінансів та складників фінансової безпеки сформулювати дефініцію «фінансова безпека» та окреслити актуальні напрями її правового регулювання.

Виклад основного матеріалу. У Розпорядженні Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції забезпечення національної безпеки у фінансовій сфері» від 15.09.2002 р. зазначається, що стан національної безпеки у фінансовій сфері залежить від явищ і чинників як внутрішньої, так і зовнішньої фінансово-кредитної політики держави, політичної ситуації, що склалася у державі, досконалості законодавчого забезпечення функціонування фінансової системи, а також міжнародних зобов'язань держави [10].

Аналіз сутності фінансової безпеки у чинних нормативно-правових актах та дослідженнях приводить до висновку щодо доцільності визначення цього явища, виходячи з характеристики елементів фінансової системи та тих загроз, які становлять широке коло негативних факторів у фінансовій сфері і від уникнення яких залежить стан економічної безпеки та захищеність учасників цих відносин.

Визначення загроз стану фінансової системи у наукових працях надається з огляду на різні критерії класифікації. У вказаному нормативно-правовому акті до зовнішніх загроз національній безпеці у фінансовій сфері належать такі, як обмеженість доступу до міжнародних фінансових ринків, залежність від експертно-імпортової діяльності, залежність від зовнішніх кредиторів, вплив світових фінансових ринків та інші, а до внутрішніх загроз відносять нестабільність та недосконалість правового регулювання у фінансовій сфері, податкове навантаження, низький рівень бюджетної дисципліни і незбалансованість бюджетної системи, збільшення обсягу державного боргу, тінізація економіки та інші фактори [10].

У проєкті Концепції фінансової безпеки Україні, запропонованої науковцями, фінансова безпека визначається як складова частина економічної безпеки, яка характеризує стан захищеності життєво важливих (ключових) інтересів держави, регіонів, підприємницьких структур та громадян у фінансовій сфері від впливу широкого кола негативних чинників (загроз). Загрозами фінансовій безпеці України вчені вважають наявні та потенційно можливі явища і чинники, що створюють суттєву небезпеку національним фінансовим інтересам [11]. Автори пропонують ідентифікувати загрози і сформулювати фінансові інтереси за такими сферами: грошово-кредитна, фондовий ринок, ринок фінансових послуг страхування та перестраховування, недержавне пенсійне забезпечення, небанківське кредитування та акумулювання коштів, інвестиційна діяльність та лізинг.

Загальним елементом у авторів, які є прихильниками трактування фінансової безпеки з позицій протистояння загрозам, є розгляд сутності фінансової безпеки залежно від видів загроз, яких потрібно уникнути, передбачити або від яких убезпечитися для забезпечення належного стану фінансової діяльності. Види загроз фінансовому стану в інтегрованому визначенні фінансової безпеки, тобто без урахування особливостей на макро- та мікрорівнях економіки, пропонується урядом встановити за сферами фінансових відносин, а саме: в бюджетній сфері, у сфері управління державним боргом, податковій сфері, сфері фінансів реального сектору економіки, банківській сфері, сфері валютного ринку, у сферах функціонування фондового ринку та у небанківському фінансовому секторі [10]. Існують й інші класифікації фінансової діяльності для ідентифікації загроз та формулювання інтересів фінансової безпеки України.

Отже, одна група дослідників у працях, присвячених фінансовій безпеці, незважаючи на можливість розгляду сутності фінансової безпеки як на рівні держави, так і регіону, господарюючого суб'єкта тощо, надає інтегроване визначення, яке стосується характеристики видів загроз інтересам у фінансовій сфері. Так, науковці визначають, що загрози фінансовій стабільності підлягають диференціації залежно від ланки фінансової сфери і суб'єктів, які мають можливості організувати протистояння цим загрозам. У роботі О. С. Лиси сутність фінансової безпеки підприємства визначається як такий стан фінансів підприємства, який дозволяє протистояти ідентифікованим і потенційним загрозам шляхом ефективного управління формуванням і використанням капіталу,

а також ризиками в процесі своєї діяльності [3, с. 60].

Запропонований у наукових працях поділ фінансових сфер, за якими можливо розглядати складники фінансової безпеки, можна продовжити, оскільки існують й інші. Проте їх класифікація потребує критерію систематизування видів загроз, тобто загального чинника, що вважаю доцільним визначити, враховуючи значення фінансів у суспільному відтворенні, оскільки реалізація цих загроз призводить до втрати фінансів і, як наслідок, до нестабільного функціонування та існування інших видів діяльності в суспільстві.

Інша група авторів характеризує сутність фінансової безпеки виходячи з потреби збереження, розвитку та захисту фінансової системи країни, проте об'єкти захисту, а саме елементи фінансової системи, як і її сутність, розкриваються по-різному. Так, розрізняючи фінансову безпеку держави та фінансову безпеку підприємства, у монографії, присвяченій економічній безпеці, науковці зазначають взаємопов'язаність цих категорій і надають таке визначення: фінансова безпека держави – це стан фінансово-кредитної сфери держави, який характеризується збалансованістю і якістю системної сукупності фінансових інструментів, технологій і послуг, стійкістю до внутрішніх і зовнішніх негативних чинників (загроз), здатністю цієї сфери забезпечувати захист національних фінансових інтересів, достатні обсяги фінансових ресурсів для всіх суб'єктів господарювання і населення і в цілому – ефективне функціонування національної економічної системи і соціальний розвиток» [12, с. 114]. У дисертаційному дослідженні О. І. Барановський аналізує категорію «фінансова безпека» як важливіший елемент економічної безпеки держави, що визначає ступень захищеності фінансових інтересів, рівень забезпеченості фінансовими ресурсами всіх рівнів управління, стан складників фінансового ринку, якість фінансових інструментів і послуг, стан фінансових потоків [13, с. 4]. Отже, у наведених визначеннях першочерговим завданням стає збалансованість і якість фінансових інститутів, які впливають на стан фінансів загалом.

Деталізація фінансової системи країни як об'єкт захисту в наукових працях також визначається по-різному. Наприклад, у роботі В. В. Даценка та Н. І. Шевченка зазначено, що «під фінансовою безпекою держави слід розуміти такий стан бюджетної, боргової, грошово-кредитної, банківської, валютної систем економіки країни, страхового та фондового ринків, який характеризується стійкістю до

внутрішніх і зовнішніх негативних загроз, достатністю та ефективним розподілом фінансових ресурсів держави, здатністю гарантувати ефективне функціонування та розвиток національної економічної системи» [14]. У наукових роботах, присвячених розгляду фінансової безпеки, визначаються й інші складники фінансової системи з позицій їх захисту та розвитку [1, с. 169].

Аналіз наукових праць свідчить, що узагальнення визначень фінансової безпеки приводить до виокремлення двох типових підходою щодо змісту фінансової системи країни. По-перше, фінансова система вивчається як сукупність сфер та форм фінансових відносин. По-друге, під фінансовою системою розуміється сукупність фінансових агентів, що діють у межах країни. Для адміністративно-правової науки важливість з'ясування сутності фінансової системи пов'язується саме з органами державної влади, фінансовими установами, контролюючими органами та іншими фінансовими агентами, від повноважень яких залежить стан розвитку фінансової системи та безпека її регулювання для країни. Аналіз повноважень органів державної влади приводить Р. О. Банка до висновку, що для забезпечення безпеки підприємницької діяльності доцільно перейти від принципу галузевої до функціонально-галузевої побудови системи органів центральної виконавчої влади [15, с. 77].

Підтримуючи позицію тих авторів, які пов'язують стан фінансової безпеки в країні з виконанням відповідних обов'язків уповноваженими суб'єктами, все ж таки враховуючи пов'язаність та вагомість інститутів, що становлять фінансову систему, слід вважати первинним для створення ефективного і безпечного виробничого середовища деталізацію сфер обігу фінансових ресурсів з відповідними повноваженнями задіяних суб'єктів на різних рівнях економіки. Класичним є підхід до сутності фінансової системи як єдиної за своєю природою (сполучаючи різні форми і методи), що складається з двох підсистем: перша – це державні та муніципальні фінанси, що включають бюджети, позабюджетні державні цільові фонди, державний та муніципальний кредит, фонди обов'язкового державного страхування, фонди державних кредитних установ та децентралізовані державні та муніципальні фонди, а друга – фінанси господарюючих суб'єктів, які складаються з фондів підприємств, котрі займаються комерційною діяльністю, фонди фінансових посередників та фонди некомерційних (неприбуткових) організацій [9, с. 23].

На користь цієї позиції свідчить те, що уряд у запропонованій Концепції забезпе-

чення національної безпеки у фінансовій сфері ідентифікує сфери фінансової безпеки, виходячи зі змісту складників фінансової системи [10].

Розгляд результатів роботи задіяних суб'єктів господарювання дає підстави стверджувати, що захист фінансових інтересів залежить від ефективності фінансової діяльності, тобто від виконання повноважень відповідних суб'єктів за сферами правового регулювання фінансів. Наприклад, за звітами Державної фіскальної служби України у січні-липні 2019 року підрозділами аудиту ДФС було проведено 2,8 тис. планових перевірок платників податків, 7,5 тис. позапланових перевірок та 2,0 тис. зустрічних звірок. Загалом за результатами контрольно-перевірочної роботи донарховано до бюджету 22,7 млрд. грн., з яких узгоджено 6,7 млрд. грн. (у тому числі основного платежу з податку на прибуток – 1 699,3 млн. грн, ПДВ – 1 912,3 млн. грн.). Реальний внесок підрозділів аудиту із забезпечення надходжень до бюджету становить 6 024 млн. грн. [16, с. 23].

Наведені дані вказують на те, що податкова сфера контролюється уповноваженим органом влади, діяльність якого націлена на захист інтересів платників податків та реальне забезпечення доходів бюджетів. Таким чином, склад фінансової системи країни деталізує сфери фінансової діяльності суб'єктів, які повинні контролювати цю діяльність та забезпечувати захист відповідних фінансових інтересів, і тому важливо упорядкувати складники фінансової системи як об'єкти правового регулювання з метою забезпечення безпеки її функціонування.

У закордонних дослідженнях фінансової безпеки зазначається, що побудова правової системи, яка регулює фінансову систему, повинна враховувати специфічні, національні особливості країни, бути унікальною. Наприклад, у дослідженні складників фінансової системи у Китаї пропонується створити систему правового регулювання фінансової безпеки відповідно до державних інтересів з урахуванням процесів фінансової відкритості та модернізації, встановленням ринкового бар'єру для іноземних конкурентів та забезпеченням стійкого внутрішнього управління фінансовим ринком [17]. Отже, наголос робиться на залежності фінансової безпеки від правового забезпечення розвитку фінансової системи країни.

Таким чином, фінансова безпека країни залежить від визначення сфер правового регулювання складників фінансової системи як елементів, які утворюють загальне правове середовище регулювання фінансів, визначають

окремі сфери діяльності відповідних суб'єктів, які уповноважені забезпечувати розвиток і захист фінансових інтересів громадян, регіонів і держави.

З позицій правової науки об'єкт регулювання повинен відображати концентрований вираз концептуальних засад відповідного матеріального явища. Фінансова система країни є об'єктивною основою діяльності суспільних інститутів, яка потребує захисту, забезпечення безпеки функціонування і діє виключно на підставі законодавства. Сутність фінансової безпеки з позицій системності спирається як на розвиток окремих елементів фінансової системи, так і їх взаємозв'язок, узгодженість та піднесеність у цілому. З цих позицій фінансова безпека повинна забезпечувати розвиток національної економіки і бути джерелом для забезпечення безпеки діяльності у будь-якій сфері господарювання. Інтегроване визначення фінансової безпеки охоплює організацію захищеної фінансової діяльності за напрямками, що становлять фінансову систему як на рівні держави, так і на рівні інших суб'єктів господарювання, органів місцевого самоврядування, підприємств тощо.

Таким чином, фінансова безпека – це узгодженість та збалансованість фінансової системи, здатність її протистояти зовнішнім та внутрішнім загрозам і забезпечувати в процесі функціонування захист національних фінансових інтересів на всіх рівнях господарювання. Надане визначення потребує законодавчого встановлення та відповідного правового забезпечення інститутів фінансової системи.

Потрібно також враховувати, що термін «регулювання» у юридичній науці вказує на сукупність нормативно-правових актів, які регламентують діяльність у суспільстві. У фінансовій діяльності, як визначено в закордонних наукових працях, регулювання визначає як пруденційні правила, які впливають на умови доступу до фінансів, так і ті, які спрямовані на контроль ризиків, пов'язаних із фінансовою діяльністю, корпоративним управлінням та системами внутрішнього контролю, правилами ведення бізнесу та методами нагляду [18, с. 5].

Отже, правове регулювання фінансової сфери повинно охоплювати підготовку, видання та виконання нормативно-правових актів, які визначають засади функціонування інститутів і ланок фінансової системи, повноваження управлінського апарату як на державному, місцевому рівні, так і на рівні підприємницьких структур, громадян з метою захисту фінансових інтересів.

Висновки

Фінансова безпека як дефініція потребує правового встановлення як система-утворююча категорія, що характеризує стан правового забезпечення функціонування та розвитку інститутів фінансової системи і організацію фінансової діяльності з метою протистояння загрозам законності, стабільності та упорядкованості функціонування фінансів, а також умовам забезпечення фінансовими ресурсами органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств та всіх суб'єктів господарювання.

З метою уникнення зовнішніх загроз фінансовій системі країни, приведенням її до стандартів європейської побудови, а також стабільного функціонування та розвитку з урахуванням національних інтересів доцільним вважається поновлення роботи над Концепцією національної безпеки у фінансовій сфері, що була запропонована урядом ще у 2012 році і підтримана науковцями як Концепція фінансової безпеки, що більш точно відповідає завданням її впровадження. Актуальною є розробка та прийняття нормативно-правового акта, що встановлює види та засоби захисту фінансових інтересів суб'єктів господарювання з урахуванням організаційно-правових особливостей забезпечення безпеки фінансової діяльності, враховуючи інститути фінансової системи країни.

Правове регулювання фінансової безпеки доцільно спрямувати на створення умов, які забезпечують достатність фінансових ресурсів, їх збалансованість та ліквідність, а також ідентифікацію сфер правового регулювання за інститутами фінансової системи, а саме: державні та місцеві фінанси, бюджетні та позабюджетні фонди, фінанси суб'єктів господарювання. Фінансова безпека з позицій правового регулювання безпеки функціонування інститутів фінансової системи повинна забезпечувати розвиток кожної підсистеми з метою забезпечення стабільності, захищеності та розвитку фінансової системи в цілому.

Список використаних джерел:

1. Патарідзе-Вишинська М. В. Генезис нормативно-правового забезпечення фінансової безпеки. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2016. Вип. 1 (34) С. 169–189.
2. Ладюк О. Д. Фінансова безпека: характеристика складників. *Ефективна економіка*. 2016. № 11 С. 2–8.
3. Лиса О. В. Фінансова безпека суб'єктів господарювання в сучасних умовах. *Економічний аналіз*. 2016. Том 26. № 1. С. 58–64.

4. Юридична енциклопедія : в 6 т. / редкол. : Ю. С. Шемшученко та ін. Київ : «Укр. Енцикл». 1998. Т. 1: А-Г. 672 с.

5. Мандзіновська Х. О. Економічна безпека держави: сутність, складові елементи та проблеми забезпечення. *Наукові записки*. 2016. № 2 (53). С. 162.

6. Дмитренко Е. С. Місце та роль фінансово-правової відповідальності у механізмі правового забезпечення фінансової безпеки України. *Фінансове право*. 2011. № 4 (18). С. 39–42.

7. Nina Poyda-Nosyk. Financial Security of Ukraine in Conditions of European Integration. *Науковий вісник Полісся*. 2017. Том 1. № 1 (19). С. 192–196.

8. Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України : наказ Міністерства економічного розвитку та торгівлі України № 1277 від 29.10.2013. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13?find=1&text=%E3%EE%F1%EF%EE%E4%E0%F0#w11>. (дата звернення: 11.02.2020).

9. Воронова Л. К. Фінансове право України : підручник. Київ : Прецедент; Моя книга, 2006. 448 с.

10. Про схвалення Концепції забезпечення національної безпеки у фінансовій сфері : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 15.09.2019 р. № 569-Р. *Офіційний вісник України*. 2012. № 62. С. 156.

11. Проект Концепції фінансової безпеки України : підготовлений за доручення Міжвідомчої комісії з питань фінансової безпеки при РНБОУ. Координатор проекту – ЗАТ «Українське агентство

фінансового розвитку». Розробники: д.е.н. Барановський О. І., к.е.н. Блашук Ю. О., Пузак М. І., Новопшинська Л. В., Резнікова О. О., Романченко О. В., Стасюк Ф. Ф., Фещенко В. В. URL: <http://www.ufin.com.ua/koncernia/008.doc>. (дата звернення: 11.02.2020).

12. Єрмошенко М. М., Горячева К. С. Фінансова складова економічної безпеки: держава і підприємство : монографія. Київ : Національна академія управління, 2010. 232 с.

13. Барановський О.І. Фінансова безпека в Україні (Методолонгія оцінки та механізм забезпечення) : автореф. дис. ... док. екон. наук : 08.04.01. Київ, 2000. 34 с.

14. Даценко В. В., Шевченко Н. І. Гарантування фінансової безпеки держави в умовах глобалізації. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2012. № 5. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=486> (дата звернення: 12.02.2020).

15. Банк Р. О. Безпека підприємницької діяльності, як завдання центральних органів виконавчої влади. *Юридична Україна*. 2013. № 3. С. 72–78.

16. Новини. 6 млрд. грн. забезпечено до бюджету підрозділами аудиту ДФС. *Офіційно про податки*. Вісник. 19.08.2019. URL: <http://www.visnuk.com.ua/uk/news/100013871-6-mlrd-grn-zabezpecheno-do-byudzhetu-pidrozdilami-audit-dfs> (дата звернення: 12.10.2019).

17. Xiao Jian-ming. American Open Protectionism and China's Banking Security Regulation. URL: http://en.cnki.com.cn/Article_en/CJFDTotal-CLSJ200901025.htm (дата звернення: 12.12.2019).

The article is focused on determining the essence of the financial security as a phenomenon that characterizes the circumstances of the financial system's security, as well as the state of its legal security. The author has defined the dependence of the stable functioning of the institutions and links of the financial system from the facts and factors that create threats in the sphere of formation, distribution and use of funds of the country, local self-government agencies and economic entities. In order to protect the national interests of the state and citizens, elimination of the threats to financial stability, the author has studied the components of the financial security and has proved their dependence from the system-forming criterion – finances.

The author has analyzed the approaches to the consideration of the essence of the financial security from the standpoints that characterize the elements of the financial system and from the positions that take into account the threats that represent a wide range of negative factors within the financial sphere. Their avoidance influences on the state of economic security and protection of the financial interests of the participants of these relations. Particular emphasis has been placed on the absence of valid regulatory acts that determine the nature of the financial security and the conditions for its provision.

It has been proved that legal regulation of the financial security should be based on the financial system of the country, which is the objective basis of public institutions' activities and requires the protection and security of the functioning. The essence of the financial security from a systemic standpoint is based on the development of both certain elements of the financial system and their interconnection, coherence and overall elevation.

The author has determined the issues in regard to the components of the financial system and the criterion of systematization of threats to the functioning of finance. The basic tendencies for the formation of legal conditions of the financial security have been revealed. The author has suggested an integrated definition of the "financial security" and has substantiated the feasibility of its definition in the current law. The essence of the financial system institutions and the necessity of their legal regulation have been clarified in order to improve the financial activity. The author has supported propositions of the government and scholars on the development of a regulatory act, which defines the legal principles of the financial security and clarifies the essence of the components of the financial security as directions of legal regulation.

Key words: financial system, economic security, threats to finance, legal provision, financial system institutions.